

Kapłan – świadek miłości Boga do człowieka, J. Kiciński (red.), Wrocław 2010, ss. 232.

Teologiczna refleksja zmierzająca do przybliżania tajemnic wiary w codziennym życiu chrześcijan jest istotnym i niezbywalnym elementem akademickiego uprawiania teologii. Po Soborze Watykańskim II często nawiązuje się do starożytnej zasady, mówiącej, że refleksja ludzkiego rozumu dokonująca się w świetle Bożego Objawienia winna zmierzać do takiego wykładu zagadnień wiary i moralności, który odnajdywałby szersze niż tylko czysto akademickie grono odbiorców. Tak zatem mówiło się i mówi nadal o idei tzw. „teologii żywej”, czy też – „teologii bliższej życiu”. Z całą pewnością ważnym czynnikiem i jednocześnie najbardziej twórczym przejawem takiego rozumienia „misji” samej teologii jest ten jej obszar, na który się składają praktyczne, „życiowe” właśnie implikacje odsłaniające przez teologię duchowości oraz teologię pastoralną.

Dobrze się zatem złożyło, że środowisko naukowe skupione wokół Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu wpisało się swoją działalnością w organizację kolejnego już sympozjum, którego celem stała się, owszem – debata akademicka, ale połączona ściśle z tematami i problemami, jakimi żyje dziś Kościół. Pobudką do pochylenia się nad takim tematem okazał się tym razem ogłoszony dnia 19 czerwca 2009 roku przez papieża Benedykta XVI Rok Kapłański. Zgodnie z wolą ojca święte-

go miał to być czas wzmożonej refleksji naukowej, pastoralnej oraz pobudka do wzmożonych modlitw w intencji wszystkich prezbiterów Kościoła katolickiego. Jak wspomniano, bardzo wymierną odpowiedzią na zachętę papieża było zorganizowanie jednodniowej sesji naukowej *Kapłan – świadek miłości Boga do człowieka* (PWT, Wrocław, 11 maja 2010). Owocem sesji jest omawiana tutaj książka, która ukazała się w serii „Colloquia Wratislaviensia” (nr 5). Jej redaktorem jest kierownik Katedry Duchowości Kapłańskiej i Życia Konsekrowanego Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu oraz redaktor naczelny dwumiesięcznika „Życie Konsekrowane” o. prof. PWT dr hab. Jacek Kiciński CMF, będący także głównym organizatorem całego sympozjum.

Prezentowana tutaj praca jest zbiorem częściowo wygłoszonych podczas sympozjum, częściowo zaś poszerzonych badań i refleksji pracowników naukowo-dydaktycznych wrocławskiej papieskiej Uczelni. Całość tomu otwiera specjalny list, który do uczestników sesji skierował prefekt Kongregacji Edukacji Katolickiej – ks. kard. Zenon Grocholewski – oraz słowo wprowadzające Metropolity Wrocławskiego, ks. abpa Mariana Gołębiewskiego. Część robocza omawianej pozycji składa się jedenaście artykułów. Pierwszym z nich jest tekst ks. bpa Ignacego Deca pt. *Kapłaństwo św. Jana Marii Vianneya* (s. 13–23).

Jest on prezentacją wspaniałego obrazu kapłaństwa, jaki po sobie pozostawił święty Proboszcz z Ars, który, będąc patronem wszystkich prezbiterów, był jednocześnie patronem wspomnianego Roku Kapłańskiego. *Liturgiczny wymiar duchowości kapłańskiej. Aktualne zagadnienia* (s. 25–41) to tytuł wystąpienia i jednocześnie tytuł artykułu ks. bpa Stefana Cichego. Autor podejmuje istotne aspekty przeżywania oraz wypełniania zadań kapłańskich w aspekcie kluczowym dla samego sakramentu kapłaństwa, jakim jest święta liturgia. Zwrócono więc tu uwagę szczególnie na te duchowe i pastoralne wymiary, które dotyczą sprawowania i kultu Najświętszej Eucharystii, a także sakramentu pokuty. Ważnym ich przedłużeniem jest liturgia uświęcania czasu, jaką stanowi struktura i treść Liturgii Godzin.

Następną porcję refleksji zawiera tekst autorstwa ks. prof. Waldemara Irka zatytułowany *Kapłan – głosiciel Słowa, szafarz sakramentów i przewodnik wspólnoty. Pasterski wymiar duchowości kapłańskiej* (s. 43–59). Zawarte w nim refleksje są próbą zdiagnozowania naczelnej roli kapłana i jego funkcji pasterskich we współczesnym świecie. Na czoło wysuwa się tu zatem kwestia duszpasterstwa wyrażającego się w głoszeniu Słowa Bożego, sprawowaniu sakramentów świętych oraz w sztuce zarządzania wspólnotą parafialną. Temat – *Kapłan wobec współczesnych znaków czasu. Priorytety na dziś* (s. 61–71) to z kolei zakres problematyki podjęty przez ks. bpa Andrzeja Siemienińskiego, z któ-

rego tchnie eklezjalny i pastoralny optymizm. Autor artykułu przekonuje, iż pojawiające się współcześnie pewne trendy kulturowe, pluralizm, postępujący proces globalizacji są, owszem, wyzwaniem dla misji Kościoła, ale nie stanowią sytuacji całkowitego jej powstrzymania. Historia Kościoła, od samych jego początków, zna wiele sytuacji analogicznych do tych przeżywanych aktualnie, a które niekoniecznie oznaczały kryzys prowadzący do jego upadku; wręcz przeciwnie – były bodźcem jeszcze wierniejszego rozwoju i wielorakiego wzrostu.

Kapłaństwo Starego i Nowego Przymierza. Perspektywa biblijna (s. 73–84) to tematyka poruszana przez ks. prof. Mariusza Rosika. Autor tychże analiz skupia swoją uwagę na biblijnej koncepcji kapłaństwa, ukazując dzieje tego urzędu w Starym Testamencie, zwracając uwagę na jedyność i niepowtarzalność kapłaństwa Nowego Przymierza zapoczątkowanego przez paschalną ofiarę Jezusa Chrystusa, Najwyższego Kapłana i kontynuowaną – z Jego woli – w Jego Mistycznym Ciele, którym jest wspólnota Kościoła. Natomiast ks. dr Adam Łuźniak pochylił się nad problematyką kapłańskiej formacji, zarówno w jej wymiarze początkowym, jak i w obszarze formacji permanentnej (*Formacja dziś do jutra życia kapłańskiego. Ciągłość formacji kapłańskiej* – s. 85–97). Modelem wszelkiej formacji duchowej, w tym formacji do stanu kapłańskiego, jest żywa Osoba Chrystusa. To On, Dawca powołania oraz Ten, kogo kandydat do kapłaństwa i sam kapłan naśladuje i stara się

być Mu wiernym, jest pierwszym i najważniejszym osobowym „kryterium” i wszelkiego duchowego rozeznawania, i każdego rodzaju formacji. Z kolei ks. prof. Józef Swastek podejmuje temat – *Być sługą wiernym i roztropnym. Wzory życia kapłańskiego na Dolnym Śląsku* (s. 99–120). W swoim wystąpieniu ksiądz profesor pochylił się nad sylwetkami mniej i bardziej znanych kapłanów tworzących duchowo-pastoralny klimat Kościoła wrocławskiego w jego bogatej historii. Wspomina tu więc o biskupie Tomaszu I, żyjącym na przełomie XIII i XIV wieku biskupie Nankerze. Następnie przywołuje takie wielkie postaci jak ks. Szymon Sobiech, ks. Joseph Sauer, ks. Joseph L. Wick, o. Joseph Kleinwächter, o. Edward Schneider, o. Joseph Schweter. Spośród kapłanów XX-wiecznych we wspomnieniach ks. J. Swastka znaleźli się tacy kapłani jak m.in. bp Henryk I. Grzondziel, ks. Wawrzyniec K. Bochenek oraz Sługa Boży ks. Aleksander Zienkiewicz.

W przedłożonym przez siebie tekście, którego problematyka została ześrodkowana wokół pytania – *Jak zachować entuzjizm powołania kapłańskiego. Rady i wskazania „starszego brata”* (s. 121–130) – ks. prof. Roman E. Rogowski zwraca uwagę czytelnika na główne cechy, jakie winny charakteryzować każdego kapłana. Są nimi – według Autora – „aktywność”, „obowiązkowość”, „bezinteresowność”, „życzliwość”, „integralność”, „profeminizm”, „duchowość” oraz „autentyczność”. *Posługa kapłana wobec współczesnej rodziny w świe-*

tle dokumentu Episkopatu Polski – „Służyć prawdzie w małżeństwie i rodzinie” (s. 131–143) to tytuł artykułu autorstwa o. prof. Kazimierza Lubowickiego OMI. Na czoło wysuwa się tutaj zarysowane przez Autora swoiste napięcie pomiędzy płaszczyzną kapłańskiego „być” oraz „działać”. Pojawiają się w związku z tym takie istotne składowe owego „być”, którymi są: pełnia oddania się Panu Bogu, przyjaźń z Jezusem Chrystusem, a także stan „czystości serca”. Na tym dopiero tle należy sytuować obszar duszpasterstwa małżeństw i rodzin jako stopniowe, roztropne budowanie „kościół domowego”.

Następną odsłoną omawianej tutaj pracy jest artykuł redaktora publikacji, o. prof. Jacka Kicińskiego CMF, pt. *Celibat kapłański darem i zadaniem dla powołanych. Codziennosc życia kapłańskiego* (s. 145–157). Treść tego wystąpienia skupia się na rzeczywistości kapłańskiego celibatu jako drogi przeżywania oraz realizacji powołania do stanu prezbiteratu. Autor pochyla się tu nad niektórymi symptomami zagrażającymi kapłaństwu, wskazując tym samym na jego istotę i głębię w perspektywie biblijnej, ściśle teologicznej, jak również pastoralnej. W tym kontekście kapłański celibat jawi się jako dar i wyzwanie dla każdego duszpasterza naśladowującego swego Mistra oraz wypełniającego wynikające stąd pasterskie zobowiązania. Roboczy warsztat całego tomu zamyka wystąpienie ks. dra Andrzeja Jagielły poświęcone aspektom psychologicznym formacji do kapłaństwa (*Psychologiczny portret kandydatów do kapłaństwa* – s. 159–216).

Analizy, poparte w tym wypadku specjalistycznymi badaniami psychologicznymi, ida w kierunku ukazania bogactwa psychicznego kandydatów do życia kapłańskiego. Ks. Jagiełło skupia tutaj swoje zainteresowanie na roli, jaką odgrywają aspekty natury psychologicznej, i to zarówno w procesie samego rozoznawania powołania, jak i duchowej (oraz psychologicznej) o nie troski. Tom zamyka cenny dodatek, jakim jest orędzie Benedykta XVI skierowane do całego Kościoła, a zwłaszcza do kapłanów, z racji przeżywanego Roku Kapłańskiego (*List na rozpoczęcie Roku Kapłańskiego z okazji 150. rocznicy „dies natalis” świętego Proboszcza z Ars – s. 217–232*).

Prezentowana tutaj publikacja pod redakcją o. prof. PWT dra hab. Jacka Kicińskiego CMF jest bardzo cennym zbiorem tekstów teologiczno-pastoralnych ujmujących z różnych perspektyw „dar i tajemnicę” kapłaństwa służebnego. Dobór tematów, wyświetlenie pro-

blematyki, sam układ poszczególnych wystąpień, wszystko to składa się na bardzo dobrą kompozycję zarówno od strony merytorycznej, jak i formalnej. Cennym atutem książki – wszystkich jej składowych części – jest mocne ich osadzenie w realiach społecznych i kulturowych, w których kapłaństwo jako takie się rodzi i spełnia. Dlatego też należy stwierdzić, że pomysłowi sympozjum, samej żmudnej pracy redakcyjnej, oraz poszczególnym jej elementom tworzącym tę okazałą całość należą się słowa uznania. Z tego powodu publikacja *Kapłan – świadek miłości Boga do człowieka* jest godna polecenia wszystkim kapłanom, duszpasterzom, kandydatom do kapłaństwa, a także wszystkim, którym droga jest rzeczywistość Kościoła jako integralnej wspólnoty budowanej wysiłkiem i świętością jego pasterzy oraz wszystkich wiernych.

Jerzy Tupikowski CMF

ks. Wojciech Misztal, *Listy Pawłowe jako przykład informowania o związkach międzyosobowych, tworzenia i rozwijania tych relacji*, Kraków 2011, ss. 137.

Książka księdza profesora Wojciecha Misztala pod tytułem *Listy Pawłowe jako przykład informowania o związkach międzyosobowych, tworzenia i rozwijania tych relacji* stanowi kolejną pozycję tego znawcy pism i duchowości Apostoła Narodów. Ksiądz Misztal ukazuje w niej bogactwo doświadczenia duchowego zawartego w listach, których cel widzi w pomaganiu człowiekowi zjednoczyć się z Bogiem jako źródłem

szczęścia. Jedno z najważniejszych pojęć duchowości, jakim jest doświadczenie, znajduje tutaj swoiste wyjaśnienie poprzez ideę relacji. Autor wskazuje przede wszystkim relacje chrześcijanina z Bogiem w Trójcy Świętej Jedy-nym. Temu poświęca najwięcej miejsca. Nie brak tu jednak także ujęcia innych istotnych relacji: do człowieka, w tym również do wspólnoty Kościoła, oraz do stworzonego świata. Choć zasadniczo